

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за даване на ОНС „Доктор“

Автор на дисертационния труд: асистент Жанета Георгиева Калинова

Тема на дисертационния труд: „Предприемачеството и иновациите като инструмент на организационна оптимизация“

Рецензент: проф. д.н. Севдалина Илиева Димитрова, професор в ИНИИД на НВУ „Васил Левски“, гр. Велико Търново, рег. № 45970 в НАЦИД

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение. Степен и мащаб на актуалността на проблема и конкретните задачи, разработени в дисертацията.

Дисертационният труд на тема „Предприемачеството и иновациите като инструмент на организационна оптимизация“ с автор асистент Жанета Георгиева Калинова е представен за защита за присъждане на ОНС „доктор“ в област на висшето образование 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)“.

Темата на дисертационния труд е с обосновани научен проблем и актуалност, продиктувани от динамичните промени на бизнес средата, обуславящи необходимостта от по-широко третиране на предприемачеството и иновациите в организацията и тяхното интегриране с други управленски школи в интерес на стратегическите решения за организационна оптимизация. Неоднозначността на решенията в тази насока е детерминирана от една страна с конкретизацията на обекта и предмета на изследване, съобразно моделната организация, а от друга – с необходимостта от синтезиран подход за организационна оптимизация на основата на предприемачеството и иновациите. Съобразно това е дефинирана и целта на научните търсения на докторанта в подкрепа на изследователската теза за приложимостта на системния подход към организациите, явяващ се основа за интерпретирането на предприемачеството и иновациите като инструмент за организационна оптимизация. За постигането на целта и защитимостта на изследователската теза, са конкретизирани четири научноизследователски задачи. Обосновани са обекта (теоретичната школа на научното познание) и предмета на научното изследване в дисертационния труд (процесите, съпътстващи жизнения цикъл на организациите и управленските модели на предприемачеството и иновациите), обусловени са допустимите ограничения на изследвания в него научен проблем, чийто широк обхват ги конкретизира в рамките на военнообразователните организации.

2. Познава ли дисертантът състоянието на проблема и оценява ли творчески литературния материал?

Прочитът на дисертационния труд е в подкрепа на твърдението за добра познаваемост на генезиса и състоянието на обоснования от автора научен проблем на дисертационния труд. Чрез систематизацията на съществуващите в научната област теоретични школи за организационно функциониране в техния исторически контекст, е защитено мнението на докторанта за приложимостта на системния подход като своеобразен инструмент за формиране

на нови области на вътрешноорганизационната насоченост на организационното познание за разкриване на един от относително слабо застъпените проблеми на организационното стареене, изискващ изследването на инструментариума за неговото преодоляване.

От тук, на основата на анализа на теоретичните разработки за организационното функциониране във времева перспектива и моделите за смекчаване и преодоляване на организационното стареене, е доказана зависимостта на резултатността на организационното функциониране и управленските модели с етапа на организационното развитие, което обуславя необходимостта от синтез на комплексен модел за преодоляване на отрицателните ефекти и намаляващата резултатност от организационното стареене. Акцентът на такъв модел е на предприемачеството като инструмент за организационно обновяване, чието изследване и анализ на спецификата и състоянието на текущите процеси в моделната организация е на база емпиричните изследвания в контекста на организационния жизнен цикъл по примера на организация в сектора за национална сигурност, а именно ВВМУ „Никола Йонков Вапцаров“. На тази основа са разработени два авторски модела: единият за етапите на проектния процес с ползване на модела за последователността на жизнения цикъл на организациите, който е адаптиран вариант на модела на Макаров и вторият за представяне на предприемачеството като инструмент за преодоляване на следствията или смекчаване на проблемите от намаляването на организационната резултатност като ефект на организационното стареене. Посочените модели успешно защитават авторското твърдение, че въвеждането на модела на предприемаческа инициатива е целесъобразно от позицията на създаването на необходимите среда и условия за предприемаческа инициатива от страна на академичния състав като възможност за реализиране на творческия потенциал на академичните звена в подкрепа на основните функции на училището.

Систематизацията на комплексния модел за смекчаване на ефектите от намаляващата организационна резултатност в хода на развитие на системите е защитима посредством политиката на предприемачеството и авторовите модели за изследване на предприемаческия модел в контекста на средата, с предложения вариант на модификация на „матрицата интерес-влияние на Менделоу“ и синтезираният модел за планиране на предприемаческа инициатива, с вариант за адаптиране на методологията на PRINCE 2 при изграждане на организационна структура за управление на проекти във военнообразователната организация, което е в подкрепа на защитимостта на изследователската теза.

3. Избраната методика на изследване може ли да даде отговор на поставената цел и да реши задачите на дисертационния труд?

Постигането на целта на научното изследване и решимостта на научноизследователските задачи е посредством прецизно избрана методология, представена от общонаучни методи и инструментариум. Става дума за приложимостта на общопознатите на научното познание системен подход, метод на декомпозицията, на анализ и синтез, чиято реализация е посредством теоретичен обзор и анализ, емпирични проучвания, анкетни проучвания и интервюта, които са в подкрепа и на придобитите знания и умения за педагогическа и самостоятелна научна дейност, демонстрирани от докторант Калинова.

4. Кратка аналитична характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд на тема „Предприемачеството и иновациите като инструмент за организационна оптимизация“ е в обем 191 страници основен текст и отделно представени 4 приложения в обем от 188 стр.

Дисертационният труд е разработен, следвайки класически утвърдената структура

увод, четири глави, общи изводи заключение и ползвана литература.

При разработване на дисертационния труд са използвани 110 литературни източника на български, руски и английски език, съставляващи : книги и статии в специализирания печат и интернет; нормативни и административни актове; образователни и други информационни сайтове; резултати от проведено емпирично изследване.

Оформянето на списъка с използваните литературни източници и библиографското цитиране е съобразено със стандарт ISO 690/2011.

Добро впечатление прави литературната осведоменост на докторанта по изследваната научна проблематика, компетентното и прецизно използване на литературните и нормативни източници.

Достоверността на теоретичните резултати е базирана на приведените експериментални доказателства.

Няма данни резултатите да са защитени с патенти за изобретения или полезни модели, както и да са цитирани от други автори.

5. В какво се заключават научните или научно-приложните приноси на дисертационния труд? Каква е конкретно значимостта на тези приноси за науката и практиката?

Научните и научно-приложните резултати от научните търсения на автора се основават на задълбоченото познаване и творческото адаптиране на съвременни научни теории и публикации по изследваната проблематика.

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата претенции за приноси, които определям основно като научни и научноприложни и ги свързвам с постигнатите резултати.

Научни приноси:

➤ Систематизирани са съществуващи мнения и постановки на водещи автори и експерти в областта на организационното функциониране и жизнения цикъл на организациите посредством системния подход, в качеството му на интегриран механизъм на различните школи на организационното поведение, е дообогатена теорията по управление на организациите и организационната ефективност във времева перспектива.

➤ Доразвита е концепцията на предприемачеството чрез неговата интерпретация в организациите като инструмент за оптималност на организационното стареене и обновяване.

Научно-приложни приноси:

➤ Проведено е емпирично изследване на състоянието на моделната организация във военнообразователната система и възможностите за предприемаческа инициатива на академичния състав.

➤ Разработен е модел за представяне на етапите на проектния процес с помощта на модела за последователността на жизнения цикъл на организациите и адаптирането на модела на Макаров.

➤ Научно защитена е идеята за системната перспектива на предприемачеството като инструмент за преодоляване на следствията или смекчаване на проблемите, предизвикани от намаляващата организационна резултатност предизвикана от ефектите на организационното стареене.

➤ Синтезиран е модел за изследване на предприемачеството в контекста на средата, като е предложен вариант на модификация на „матрицата интерес – влияние на Менделоу“ чрез въвеждане на негативен интерес към предприемаческата инициатива.

➤ Предложен е модел за планиране на предприемаческата инициатива и е предложен вариант за адаптиране на методологията на PRINCE 2 за изграждане на организационна структура за управление на проекти във военнообразователните организации.

6. Може ли да се оцени в каква степен дисертационният труд и приносите представляват лично дело на дисертанта?

Посочените приноси са лично дело на докторант асистент Калинова, за което твърдение са представени достатъчно доказателства. С тях се обогатяват и доразвиват съществуващите знания и умения в областта на организационното развитие и организационната ефективност в организациите от сектор Национална сигурност чрез предприемачество и иновации. Това ми дава основание да считам, че получените резултати са с потенциал за практическо приложение в подкрепа оптимизиране на мениджмънта на жизнения цикъл на военнообразователните организации.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията (международни, национални, ведомствени, служебни бюлетини и т.н.), в които са отпечатани. Какво е отражението им в науката – използване и цитиране от други автори, в други лаборатории, страни и пр.?

Резултатите от научните търсения на докторанта са популяризирани посредством представените 3 (три) броя авторски научни публикации с характер на една статия и два научни доклада, пряко свързани с темата на дисертационен труд на национални и международни научни конференции на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, проведени в периода 2018 г. - 2019 г.

С представените публикации докторант Жанета Георгиева Калинова изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3 „Социални, стопански и правни науки“, ПН 3.7. „Администрация и управление“ с точков еквивалент 80 точки (50 точки за дисертационен труд по показатели от група „А“ и 30 точки за публикувани доклади в нереферирани списания с научно рецензиране по показател 4 от група „Г“).

Няма представени доказателства за използване и цитиране на публикациите на дисертанта от други автори от страната и чужбина. Не са установени случаи на плагиатство.

8. Резултатите от дисертационния труд използвани ли са вече в научната и социалната практика? Има ли постигнат пряк икономически ефект и пр.? Документи, на които се основава твърдението.

Няма предоставена информация за това.

9. Мотивирани препоръки за бъдещо използване на научните и научно-приложните приноси: какво и къде да се внедри?

Резултатите от научните търсения на докторанта в дисертационния труд могат да се използват в следните основни направления:

- в учебния процес при подготовка на курсанти и студенти;
- за оптимизиране на военнообразователните организации, като същите могат да бъдат адаптирани и внедрени и в невоенни висши училища и изследователски звена.

10. Авторефератът направен ли е съгласно изискванията? Правилно ли отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд?

Авторефератът съдържа основните проблеми и начините за тяхното решение, посо-

чени в дисертационния труд. Дава пълна представа за научната стойност и практическата приложимост на постигнатите научни и научно-приложни резултати и приноси, в подкрепа на защитимостта на изследователската теза.

Дисертационният труд и авторефератът са разработени в съответствие с изискванията на академичното писане и езиковата култура.

Изследванията и постигнатите научни и научно-приложни резултати и приноси се явяват добра методологическа база за бъдещо научно и педагогическо израстване на асистент Жанета Калинова.

Препоръчително е в бъдещата си научна дейност асистент Жанета Калинова да насочи публикационната си активност в международни реферирани и индексирани в световната научна мрежа издания.

11. Други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение.

Препоръчително е да се разработи интегрален подход за управление на процеса на намаляващата организационна ефективност, за което докторант Калинова има и научен потенциал, и амбиции в тази насока.

12. Заключение с ясно становище да се даде или не научна степен.

Дисертационният труд, разработен от докторанта асистент Жанета Георгиева Калинова е завършен труд, с постигнати значими за теорията и практиката научни и научно-приложни резултати и приноси. Същият е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, както и с нормативната регламентираща база на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ гр. Варна за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

Достоинствата на дисертационния труд, общата научна и практическа дейност на докторанта са основание за **положителната ми оценка. С убеденост препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъди на асистент Жанета Георгиева Калинова образователната и научна степен „доктор“** в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, ПН 3.7. „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)“.

Дата: 31.07.2021 год.

Рецензент: проф. (Севдалина Димитрова)